

Josef ŽEMLIČKA, *Přemysl Otakar II. Král na rozhraní věků*,
Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2011

752 s., ISBN 978-80-7422-118-7

Po devíti letech od vydání *Počátků Čech královských* předložil Josef Žemlička další ze svých syntetických prací zabývajících se historickým vývojem na území dnešního českého státu v období vrcholného středověku. Nebudu snad daleko od pravdy, pokud Žemličkova „nového Přemysla“ označím za knihu napjatě očekávanou jak v kruzích odborných, tak mezi veřejností. Ucelený moderní pohled na osobnost a dobu železného a zlatého krále představoval jeden z velkých dluhů české medievisťiky.¹ Vedle toho vyvolával ohlášený titul otázku, zda se autor při jeho zpracovávání odchýlí od koncepce výkladu chronologicky sledujícího historický vývoj v českých zemích prostřednictvím jeho zasazení do kontinua vymezeného osou politických událostí, osou hospodářských relací a osou sledující rovinu společenské statiky (tj. fungování institucí zajišťujících stabilitu společnosti), či zda zvolí pro zachycení řečeného tématu formu biografie se vším, co k ní od vydání Le Goffova sv. Ludvíka v současné evropské historiografii patří.² Pokud zvážíme možnosti, které autorovi skýtala dochovaná svědectví pramenů (a to nikoli pouze pramenů písemných, ale i archeologických či ikonografických), představuje osobnost Přemysla Otakara II. jednu z prvních postav českých dějin, jejíž biografii lze naznačeným způsobem reálně zpracovat – tuto možnost ostatně naznačil již před řadou let František Graus.³

Josef Žemlička se však touto cestou nevydal a navázal, jakkoli zvolený název knihy hovoří jinak, na svá výše charakterizovaná metodologická východiska, opřená o důkladnou analýzu pramenů (především diplomatické povahy) a excerpci pozoruhodného souboru sekundární literatury. Z tohoto pohledu je nutno *Přemysla* chápat ne jako knihu zaměřující se na osobnost krále, potažmo jeho druhý život, ale jako rozsáhlé pojednání o období vymezeném lety 1253–1278, tj. o době, v níž Otakar realizoval svou vládu ve středoevropském prostoru. Současně autor zcela nerezignuje na názvem avizovanou biografickou formu (např. úvodní zamyšlení nad Přemyslem jako historickým tématem, s. 11–26), což však vzhledem k tematizaci královny osobnosti především v rovině jeho politických aktivit nepřekračuje obecný výkladový rámec, v němž se Žemlička, usilující v první řadě o postižení struktury středověké formy státnosti a nalezení panovnickovy pozice v ní, pohybuje. Tato okolnost je zřejmá již ze samotného rozvržení recenzované práce, kde po shrnutí

1) Až do vydání knihy J. Žemličky představovala poslední biografii Přemysla Otakara II. kniha Jörga Konrada HOENSCHÉ, *Přemysl Otakar II. von Böhmen. Der Goldene König*, Graz 1989; z českých prací srov. Jiří KUTHAN, *Přemysl Otakar II. Král železný a zlatý, král zakladatel a mecenáš*, Vimperk 1993, zaměřující se především na Přemyslovu zakladatelskou činnost. Jen několik měsíců před vydáním recenzované knihy vyšel k této tématice sborník Libor JAN – Jiří KACETL a kol., *Pocta králi. K 730. výročí smrti českého krále, rakouského vévody a moravského markraběte Přemysla Otakara II.*, Brno – Znojmo 2010.
2) Jacques LE GOFF, *Saint Louis*, Paris 1996.

3) František GRAUS, *Přemysl Otakar II. – sein Ruhm und sein Nachleben. Ein Beitrag zur Geschichte politischer Propaganda und Chronistik*, Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung 79, 1971, s. 57–108.

literatury a pramenné základny přistupuje autor k vymezení stavu českých zemí na počátku Přemyslovy vlády a následně sleduje především zahraničněpolitické aktivity krále do počátku sedmdesátých let 13. století. Následují kapitoly sumarizující autorův pohled na hospodářskou a sociální situaci Přemyslem ovládaného území (důraz je položen převážně na vývoj v Čechách a na Moravě), po nichž autor opětně rozehraje se svým králem partii na poli středoevropské politiky, nutně končící Otakarovou smrtí na Moravském poli, aby se závěrečnou pasáží nazvanou *Epilog: Král uprostřed středověku* (s. 477–493) opět vrátil k biografickému pojetí. Svým jádrem se tedy Žemličkův syntetický počín neodchyluje od tradice výkladu českých dějin, jejíž základní kontury udaly (nepočítáme-li Palackého) práce Václava Novotného a Josefa Šusty v rámci Laichterova projektu Českých dějin.

To samo o sobě není důvodem pro odmítnutí několikaletého úsilí, k němuž se v úvodní pasáži autor doznává a v němž hodlá podle vlastních slov nadále vytrvat. Je všeobecně známo, že každá doba potřebuje svou minulost uchopit osobitým (tj. svým vlastním) způsobem, byť by toho dosáhla pouze transformací historické matérie do moderní podoby za pomoci aktuálně užívaného lexika. To ostatně není případ recenzované publikace. Žemlička je vzdálen pouhé eklektické transkripci faktů, pracuje s prameny, které dobře zná, váží jejich výpovědi a staví na nich vlastní argumentaci. Ta však – vzhledem k faktu, že soubor otázek, které pramenům klade, je do značné míry totožný s množinou dotazů, jež kladli týmž pramenům již dva výše zmínění historikové – nepřináší zásadní posun ani v pohledu na Přemysla, ani na dobu, v níž žil. Z tohoto pohledu vyznívají Žemličkou formulované požadavky na neotřelou interpretaci pramenů spíše naprázdno.⁴

Ani uvedený postřeh však není výtkou na adresu autora. Domnívám se, že právě zmíněná metoda využitá Žemličkou v rámci řady dílčích sond zaměřených na přiblížení rozličných faktorů života společnosti Otakarovy doby – např. šlechtického a církevního majetku ve druhé polovině 13. století (s. 277–280; 322–330) – je jednou z nejsilnějších stránek jeho práce s historickou matérií. Problém nastává ve chvíli, kdy má dílčí výsledky svého úsilí uchopit formou syntézy. Tuto slabinu výstižně demonstruje autorova rezignace na zodpovězení zajímavých otázek, které si sám na počátku svého textu položil a mezi něž náleží např. úvahy, do jaké míry „Přemysl tvaroval dobu či doba jeho, co mohl jako král a kam sahaly jeho možnosti? Na co navazoval, co rozvíjel, přebíral, co podcenil?“ (s. 26). Odpovědi na tyto dle mého soudu klíčové dotazy, které by podtrhly syntetický význam díla, chybí. Zanikají v nesčetných příkladech demonstrujících rozličné segmenty středověké reality, příkladech, které přes relevanci jejich užití zůstávají vzhledem k celku knihy a jejímu zamýšlenému syntetizujícímu pojetí (lhostejno, zda biograficky či monograficky míněnému) interpretačně nerozvedeny. Autor je kupí, aniž by si položil otázku, o čem vlastně vypovídají či jaký posun v rámci života společnosti odrážejí. Lze to sledovat jak v rovině rozvažování o celkovém charakteru Otakarovy vlády, tak v rámci úvah o „běžných“ a každodenních okolnostech doby. Proto zůstává v souvislostech

4) „Znamená to nečíst prameny ‚evidenčním‘ způsobem, nýbrž klást jim nové otázky a hledat odpovědi. ‚Nasvědčovat‘ si pramenná sdělení z jiných úhlů, než bývá obvyklé, a dobývat z nich poznatky, na něž se dřívější bádání ani netázalo,“ s. 27–28.

celkové zahraničněpolitické koncepce českého krále dále nerozvedena vydařená pasáž o sebe prezentaci Přemysla Otakara II. jakožto bojovníka bránícího křesťanský svět proti pohanům, jakkoli je zřejmé, že hrála významnou úlohu ve vztahu českého krále k papežství a církvi obecně. Podobně nejsou dále tematizovány proměny, které lze sledovat např. v rovině vlastnických práv ke kostelům. Autor zde předloží čtenáři sadu příkladů získaných fundovaným rozbořením listinného materiálu, ale neřekne, o čem svědčí z hlediska společenské proměny 13. století, která je přitom jedním z hlavních sledovaných motivů Žemličkova textu. Podobné příklady netřeba dále kupit.

Recenzovaná kniha je v tomto smyslu především souborem exemplů, souborem, jemuž, snad v důsledku nevyjasněné koncepce díla, jež je chvíli Přemyslovou biografií, chvíli monografickým zpracováním historického vývoje let 1253–1278, chybí jednotící linie podřízená autorem zastávanému výkladovému konceptu – pokud za takový koncept nebudeme považovat opakované snahy Josefa Žemličky posílit své pozice v rámci několikaletého sporu o možnosti využití tzv. modelu středoevropského typu státu pro interpretaci historického vývoje v českých zemích. K tomuto aspektu knihy se však ještě vrátím.

S neukotvenou koncepcí *Přemysla* souvisí i nadmíru široké rozpětí, v rámci kterého se autor hledající kauzální premisy vývoje v Otakarových zemích pohybuje. Je patrné, že se tak pokouší náležitě poukázat na všechny souvislosti a okolnosti provázející život jeho hrdiny, že úsilí o vyčerpávající všeobsažný výklad je vedeno upřímnou snahou autora o zasazení jím zpracovávané látky do širokého kontextu za účelem jejího totálního popisu. Přesto k němu však nedochází, jelikož autorem volený kontext není široký co do snahy postihnout co největší spektrum aspektů zkoumané látky, jako spíše svým chronologickým záběrem. Jeho obsah neustále krouží kolem týchž os (politika, hospodářství, sociální statika) a chybí otázky, které by vycházely z reflexe mediévistikou již několik desetiletí oceňovaných inspirací, především z oblasti kulturních dějin a historické antropologie. Jako příklad poslouží nejen celkové pojetí knihy líčící postavu Přemysla a jeho dobu především v rámci politických a hospodářských událostí, ale i pasáže věnované církvi (např. s. 306–330). Ta, v souladu s dochovanými prameny, figuruje na stránkách Žemličkovy knihy především v roli politické síly a hašteřivé hospodyně, která se v rovině veřejného života účastní jednoho majetkového sporu za druhým. Je na tom díl pravdy, současně však zmíněné pojetí přehlíží roli víry v životě středověkého člověka i společnosti jako celku. V tomto ohledu nevyvíjí autor snahu ani o charakteristiku duchovními principy spoluutvářené mentality středověkých lidí, ani o vyjádření odrazu její proměny (z románské v gotickou) kupříkladu v nárůstu váhy psaného slova či v projevech dobového vizuálního umění.

Tato tendence souvisí s celkovým přístupem autora k formám symbolického jednání a s ním souvisejícím chápáním např. role rituálu, charizmatu či gesta. Josef Žemlička, jakkoli zná a v seznamu literatury cituje všechny zásadní práce napsané v posledních letech na toto téma, ve své syntéze s uvedenými koncepty nepracuje, a pokud ano, omezuje se pouze na výčet jím v pramenech nalezených odkazů na různé formy rituálního jednání, aniž by je zapojil do svých úvah o tom, co

vypovídají o charakteristice vrcholně středověké české společnosti. V tomto ohledu přitom není třeba zacházet k často připomínaným slavnostem spojeným s přechodovými rituály legitimizujícími moc panovníka. Můžeme setrvat v rovině duchovního života české nobility, jež zůstává bez hlubší analýzy. Tak kupříkladu konstatuje autor ve 13. století značný nárůst počtu relikvií v českých zemích (s. 320), aniž by se pokusil o další promyšlení tematiky vedoucí k odpovědi na otázku, nakolik zmíněný jev souvisel s proměnou zbožnosti, potažmo mentality příslušníků českých a moravských elit. Přehlížení zmíněných možností historického výkladu je zvláště patrné v kapitole věnované přímo nové zbožnosti v časech Otakarovy vlády (s. 330nn), která se z valné části stává komentovaným soupisem klášterních založení. V tomto konkrétním případě by přitom další promyšlení proměny zbožnosti šlechty mohlo vnést nový impuls do Žemličkových úvah o přijetí systému vazalství ve vrcholně středověkých českých zemích.

Podobně je třeba litovat, že autor nezahrnuje mezi svá východiska dnes již obecně uznávané postupy spojené s obsahovou kritikou výpovědi narativních pramenů, k níž moderní medievistika přistupuje v návaznosti na nové proudy v literární teorii zahájené lingvistickým obratem a rozpracováním interpretačních struktur historikova tázání. To vede v knize k inklinaci k mnohdy nekritickému přijetí kronikářských výpovědí, což se asi nejmarkantněji projevilo v souvislosti s jeho podáním bitvy u Kresenbrunu, jež je de facto převyprávěním zachycení události v pojetí Druhého pokračování Kosmovy kroniky (s. 113–115), zatímco okolnosti a průběh bitvy na Moravském poli, při jejichž zpracování se mohl Žemlička opřít o několik nedávno provedených analýz, vyznívá v naznačeném kontextu mezi interpretace podstatně lépe.⁵

Výše uvedené úvahy o náhledu Žemličky na historickou materii je v kontextu recenzované knihy třeba doplnit i o ideové východisko, které autor odhaluje ve chvíli, kdy charakterizuje dobu Přemyslova života jako období, „kdy ‚staré‘ ještě nezmizelo a ‚nové‘ se ještě nedotvořilo“ (s. 23). Tato promluva nechává tušit, že autor vnímá dějiny jako sled po sobě jdoucích v zásadě vnitřně konzistentních období, jež jsou od sebe odděleny přechodovými, nestandardními, nevyzpytatelnými, nestabilními časy. Netřeba připomínat, že Žemlička má na zaujetí apriorní pozice plné právo, recenzent však musí poukázat na skutečnost, že zastávané výkladové schéma „dění dějin“ pracující výrazně s pojmem kontinuity není schématem univerzálním a jako takové nepředstavuje všeobecně užívaný klíč k otvírání dveří dělicích přítomnost od minulosti. Zde je třeba připomenout historiky stále častěji pokládanou otázku, zda samotná proměna (tedy ony nestabilní časy) není přirozeným stadiem – neuzavřeným a v mnohém diskontinuitním – života společnosti, popřípadě kultury jako celku.⁶

5) Pasáže o bitvě na Moravském poli vycházejí zejména z práce Andreas KUSTERNIG, *Probleme um die Kämpfe zwischen Rudolf und Ottokar und die Schlacht bei Dürnkrut und Jedenspeigen am 26. August 1278*, in: *Ottokar-Forschungen*, hrsg. Max Weltin – Andreas Kusternig, Verein für Landeskunde von Niederösterreich und Wien, Wien 1978/1979, s. 226–311, dále rozvinuté v Týž, *Erzählende Quellen des Mittelalters. Die Problematik mittelalterlicher Historiographie am Beispiel der Schlacht bei Dürnkrut und Jedenspeigen 1278*, Wien 1982.

6) Z českých naposled např. Jan KLÁPŠTĚ, *Proměna českých zemí ve středověku*, Praha 2005.

Dosud uvedené připomínky k autorovým východiskům a jeho koncepčnímu ukotvení nemají signalizovat kritické odmítnutí celé Žemličkovy knihy. Jsou spíše pokusem upozornit na faktory vymezující horizont, jenž recenzovaný text nemůže překročit již z toho důvodu, že jeho hranice odpovídají mezím interpretačních možností autora, jenž jej vytvořil. Jde o hranice vztažné soustavy, v rámci které se Žemlička – jako jakýkoli jiný autor – ve svých úvahách pohybuje. Tento apriorní rámec sloužící k uchopení sledované historické látky tvoří, podobně jako v dalších autorových pracích, v případě *Přemysla* teoretické východisko založené na modelové představě středoevropského typu státu. Jde o paradigmatické prostředí, do něž autor zasazuje svého hrdinu, a vzhledem k tomu, že otázky, které v rámci svého výzkumu klade pramenům, odpovídají rozlišovacím schopnostem tohoto paradigmatického systému, dospívá autor – z jeho pohledu – k celistvému a vnitřně bezrozpornému výkladu. Ve spojení s nepopíratelným nadáním sugestivně vyprávět příběh předkládá ve svém výsledku Žemlička čtenáři vnitřně uzavřený a sladěný celek, v rámci kterého vše vyplývá a funguje podobně, jako tomu bylo ve světě aristotelské fyziky až do chvíle, než spadlo Izáku Newtonovi na hlavu jablko.

Tím se dostávám k momentu, který považuji za nejzásadnější slabinu recenzované knihy. Její autor, jenž si velice dobře uvědomuje nutnost pevného ukotvení paradigmatu, na jehož pozadí se má život zlatého a železného krále odehrávat, se v důsledku neustálé obrany svých východisek k vlastnímu Přemyslovi a jeho době nakonec příliš nedostává. Jak jsem již naznačil výše, jde k němu jednak zdaleka, jednak stále uhýbá ze směru svého výkladu, když se vydává cestou soustavné a knihu doslova prostupující polemiky s názory kritiků jeho vkladového rámce (tj. modelu středoevropské státnosti), jež se vynořovaly v průběhu posledních pěti let. Žemličkova snaha o snášení nových a nových důkazů pro jeho vlastní řešení sporných otázek odvádí tok textu, čtenáře i autora samotného soustavně do problematiky 11. a 12. století, což se v *Přemyslovi* děje mnohdy bez zdůraznění vnitřní souvislosti s původním tématem knihy. Vzniká tak vlastně jakási kniha v knize, což je z hlediska recenzovaného díla jako celku přinejmenším matoucí – čtenář se dozví daleko více o názorech autorových kritiků než o životě a době Přemysla Otakara II.

Nepochybuji o tom, že autorovo vymezení se vůči oponentům, jež spoluvytvářejí jeho názorové východisko, má své místo v pasážích, jimiž Žemlička svého *Přemysla* otevírá (kapitola *V zajetí kontinuity*). Následný výklad by se bez nich už jistě obešel. Přesto však tvoří úvahy na téma fungování a podoby raně středověkého českého státu podstatnou část následujícího textu. Nemá valného smyslu se obsáhle vracet k debatě, která se od roku 2006 nikam výrazně neposunula.⁷ Přesto si dovoluji vyjádřit lítost nad neuskutečněnou šancí, jíž se autor (pokud se již tématu chtěl takto obsáhle věnovat) mohl chopit, tj. šance s chladnou hlavou vyhodnotit námitky oponentů, oprostít se od apriorního modelu a zahrnout do svých úvah názory, které jsou, přihlédneme-li ke svědectví pramenů, relevantní. Patří mezi ně

7) Problematiku jsem se pokusil zachytit in Robert ANTONÍN, *Model středoevropského typu středověkého státu jako interpretační problém české a polské medievalistiky*, *Historia Slavorum Occidentis. Czasopismo historyczne / Časopis historický* 1, 2011, s. 65–76; Týž, *Přemyslovská epocha v pohybu. O proměnách výkladového rámce českých dějin 10.–13. století*, *Dějiny a současnost* 33, 2011, č. 9, s. 14–18.

např. v polemikách argumentačně obhájená existence dvojího druhu majetku české nobility ve 12. století, jež je zásadní pro uchopení postupného prosazování svěbytné formy lenních vztahů v českých zemích, či zjemněný výklad pojmu *hereditas*. Podobných příkladů by se dalo nalézt více.⁸

Řada souvislostí mohla být též autorem doplněna, pokud by do svých úvah zakomponoval výsledky kulturněantropologických směrů historického bádání o fungování autority lokálních elit – což lze pochopit a omluvit jako Žemličkovo stanovisko apriorní nedůvěry v nové směry historického bádání. Naopak kritiku si dle mého názoru zaslouží autorova otevřená proklamace pominutí práce Susan Reynoldsové (s. 219, pozn. 60) a diskuse, kterou vyvolala v západoevropské medievistice. Přitom zejména pasáže o lenní terminologii užívané v oblasti říše ve 12. a 13. století mohou být pro řešení „české otázky“ přijetí lenního systému více než podnětné.

Současně s tím je třeba upozornit na jazykové prostředky, jimiž Žemlička zmíněnou „debatu“ s oponenty na stránkách *Přemysla* vede. Jistě není nutné upozorňovat, že historie, jakkoli si od 19. století nárokuje status vědecké disciplíny, je především literaturou a jejím základním vyjadřovacím prostředkem je jazyk. Na rozdíl od exaktního vědce historik není schopen popsat předmět a výsledek svého bádání bez příměsi emoce. Ta je v jeho výpovědi latentně přítomná. Historie nezná jednoznačné a emotivně ploché výroky typu $c^2 = a^2 + b^2$. Proto je třeba s jazykem v historické výpovědi nakládat velice obezřetně. Neskrývaná autorova tendence dělat z autorů, kteří nesouhlasí s jeho pojetím českých dějin, nekompetentní poplety, je proto pro mě osobně vysloveným zklamáním. Ostatně fakt, že Žemlička zanechává k roku 1278 české země víceméně v téže situaci jako jeho oponenti (je to patrné např. z charakteristiky stavu země předložené na s. 305) a ze zásadních částí polemiky zůstávají rozpory pouze ohledně role problematických viliků, vede k otázce, nakolik je důvodné hrotit spor oscilující okolo povahy vztahu panovník–šlechta v 10.–12. století v knize pojednávající o událostech druhé půle století třináctého.

Nelze však říci, že by se Žemlička ve svých názorových postojích naprosto uzavřel. Kupříkladu jeho pojetí Přemyslovy zahraničněpolitické koncepce a expanze akceptuje ve své nové podobě kritické postřehy vůči jeho starším výkladům (publikovaným naposledy v knize *Přemyslovci*)⁹ a inovuje své závěry podle nich. Pokud tedy dříve charakterizoval Přemyslovy zahraniční politiku jako vystavěnou na přijímání nahodilých výzev a možností, nově hodnotí a rozvíjí dotčené královy aktivity v souladu s kritikou tohoto pojetí, když přiznává, že „navenek mohou působit impulzivním dojmem, v souhrnu ale tvořily režírovaný celek“ (s. 317). Podobně reaguje i na otázku, jak je možné, že během tzv. „privatizace“, k níž dle něj došlo ve 13. století, dosáhla moc českých králů vrcholu.¹⁰

8) Např. Libor JAN, *Hereditas, výsluha, kastelánie. Několik poznámek k terminologii a metodologii současné historiografie přemyslovského období*, Časopis Matice moravské 128, 2009, s. 461–472.

9) *Přemyslovci. Budování českého státu*, edd. Petr SOMMER – Dušan TŘEŠTÍK – Josef ŽEMLIČKA ve spolupráci s Pavlínou Maškovou a Robertem Novotným, Praha 2009.

10) Robert ANTONÍN (rec.), *Přemyslovci. Budování českého státu*, Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis 3, 2010, s. 235–241.

Všechny uvedené výhrady vůči poslední knize Josefa Žemličky jsou především koncepčního rázu a jako takové nesnižují význam, jež její vydání za současného stavu poznání na poli středoevropských dějin 13. století bezpochyby má. *Přemysl* v rovině faktografické sice zásadním směrem neposouvá naše poznání – to ostatně bez nalezení nových pramenných svědectví není vzhledem k preciznímu přístupu Václava Novotného a Josefa Šusty snad ani možné. Je však knihou, která shrnuje bez zásadních faktografických chyb období života Přemysla Otakara II., a jakkoli nelze Žemličkův počin označit za biografii panovníka, přináší jeho text po několika desítek let dlouhé odmlce zhodnocení osoby a činů zlatého a železného krále. Jako taková představuje recenzovaná kniha výrazný počin, který má své místo jak v kontextu celého autorova díla, tak v kontextu výkladového rámce (kanonizovaného naposledy vydáním již zmíněných *Přemyslovců*), jehož prostřednictvím jsou dějiny přemyslovských Čech v současné době přes sílicí kritické hlasy nahlíženy, vydávány, čteny a snad i chápány. Je zřejmé, že na inovativní tematizaci biografického zpracování Otakarovy osobnosti či komplexního pojetí doby, v níž žil, tematizaci, která by opustila Žemličkou přijatý výkladový model státnosti, bude třeba čekat do doby změny výkladového rámce samotného. Je však otázkou, zda o takovou proměnu česká medievistika raného a vrcholného středověku vůbec stojí, zda je ochotna překročit horizont, jímž se obemknula, horizont, v rámci kterého je svět Přemysla Otakara II. a posledních Přemyslovců již jednou pro vždy rozluštěným rébusem.

ROBERT ANTONÍN

Alttschechische Liebeslyrik: Texte, Übersetzungen und Kommentar,
hrsg. von Sylvie STANOVSKÁ und Manfred KERN, Praesens, Wien 2010

XXXIV + 240 s., ISBN 978-3-7069-0404-9

Dávno ohlašovaná, a tedy i dlouho očekávaná kniha Sylvie Stanovské a Manfreda Kerna si zaslouží pozornost hned ze dvou důvodů. Koncepti se liší od všech dosavadních antologií a edic, které byly staročeské (tedy české středověké) lyrice věnovány, a síly zde spojili – překvapivě – dva germanisté. Oba autoři se tématu středověké milostné poezie systematicky věnují řadu let, přičemž zájem Stanovské zde dospívá k žádané syntéze. Nedávno jmenovaná docentka Masarykovy univerzity v Brně (obor germánské literatury) publikovala od roku 1993 zhruba desítku studií o české lyrické produkci 14. a 15. století s milostnou tematikou; pro oceňovanou antologii německojazyčné poezie v českých zemích za posledních Přemyslovců *Moravo, Čechy, radujte se!* (Praha 1998) zpracovala oddíl o německé milostné lyrice na dvoře krále Václava II. (část zde publikovaných textů také přeložila) a připravila rovněž antologii německé dvorské lyriky 12.–14. století *Již v mém srdci vstává den* (Praha 2009). Manfred Kern, univerzitní profesor staršího německého jazyka